

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Dvořáka a soudců JUDr. Petry Venclové, Ph.D, a JUDr. Aleše Korejtky v právní věci **žalobce: V.P., bytem N. Š. 1179, Ch.,** zastoupeného: JUDr. Janou Staňkovou, advokátkou se sídlem AK v Chrudimi, Štěpánkova 83, 537 01 Chrudim, proti **žalovanému: Univerzita Pardubice, Studentská 95, 532 10 Pardubice, v řízení o žalobě proti rozhodnutí rektora Univerzity Pardubice ze dne 4.7.2013, č.j. STAG/FF/2013/0000002260,**

t a k t o :

- I. Rozhodnutí** děkana Fakulty filozofické Univerzity Pardubice ze dne 10.5.2013, č.j. STAG/FF/2013/0000002137, a rozhodnutí rektora Univerzity Pardubice ze dne 4.7.2013, č.j. STAG/FF/2013/0000002260, **se zrušují** pro nezákonnost a **v ě c s e v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 8.808 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce JUDr. Jany Staňkové.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se včasnou žalobou domáhal soudního přezkumu záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí děkana Fakulty filozofické o vyměření poplatku spojeného se studiem podle § 58 odst. 3 zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon o vysokých školách“). V žalobě uvedl žalobce v podstatě jediný žalobní bod, v němž namítl, že ustanovení § 58 odst. 6 zák. o vysokých školách jednoznačně stanoví povinnost veřejné vysoké školy uvést výši poplatků spojených se studiem přímo v jejím statutu, avšak ve statutu Univerzity Pardubice tato výše poplatků stanovena není. Vzhledem k tomu, že povinnosti mohou být žalobci ukládány jen na základě zákona a v jeho mezích, a protože zákon předpokládá, že uvedená výše poplatků bude upravena v konkrétním vnitřním předpise, nemůže si veřejná vysoká škola pro tuto úpravu svévolně zvolit jinou formu vnitřního předpisu či dokonce akt, který ani nemá povahu vnitřního předpisu. Proto v daném případě nemohlo postačovat pouhé stanovení rozsahu poplatku ve statutu s tím, že konkrétní výši stanoví i jiný orgán, např. děkan fakulty, taková úprava je v přímém rozporu se zněním zákona. Žalobce navrhl, aby soud obě rozhodnutí zrušil.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že rozhodnutí rektora Univerzity Pardubice bylo vydáno v souladu s právními předpisy, přičemž děkan fakulty rozhodl v souladu s ustanovením § 58 odst. 3 zák. o vysokých školách a v souladu s vnitřními předpisy a vnitřními normami Univerzity Pardubice, tj. v souladu s čl. 11 Statutu Univerzity Pardubice a čl. 5 Směrnice Univerzity Pardubice č. 3/2012. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

Předně je nutné zdůraznit, že podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s.ř.s.“), soud přezkoumává napadené výroky žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu tedy platí dispoziční zásada. Rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body, jimiž žalobce konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona. Z tohoto důvodu obsah a kvalita žaloby v podstatě předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu. Přezkoumá-li soud žalobou napadené rozhodnutí nad rámec žalobních bodů, překročí rámec přezkumné činnosti vymezený v § 75 odst. 2 s.ř.s., přičemž Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) již v minulosti vyslovil, že „jinou vadou řízení před soudem“ s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé je, pokud krajský soud přezkoumá a poté zruší žalobou napadené správní rozhodnutí z důvodu, který nebyl žalobcem uplatněn jako žalobní bod. Takový postup krajského soudu je nejen popřením dispoziční zásady, kterou je ovládáno správní soudnictví, ale znamená i zásah do principu rovnosti účastníků řízení, neboť jim odnímá právo vyjádřit se ke skutkovým a právním otázkám, které vzal soud za určující pro své zrušující rozhodnutí (srov. např. rozsudek NSS ze dne 14.2.2008, č.j. 7Afs 216/2006-63). Určitý průlom do dispoziční zásady ovládající správní soudnictví představuje povinnost soudu vyslovit rozsudkem nicotnost přezkoumávaného správního rozhodnutí bez návrhu (§ 76 odst. 2 s.ř.s.) a povinnost soudu zrušit napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, přičemž tato povinnost připadá v úvahu jen v případě, kdy tato vada brání přezkoumání žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů (srov. např. rozsudek NSS ze dne 12.12.2003, č.j. 2Ads 33/2003-78, a zejména usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8.3.2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84). Další případy týkající se možnosti tohoto průlomu stanovila judikatura jen v určitých, specifických věcech (např. prekluze

v daňovém řízení, zánik odpovědnosti za přestupek uplynutím zákonné lhůty, uplatnění zásady ne bis in idem, aplikace zásady „non-refoulement“, aplikace právního předpisu či ustanovení, které na věc nedopadají – avšak to jen při splnění předpokladů stanovených v judikátu NSS ze dne 28.7.2009, č.j. 8 Afs 51/2007-87, v bezpečnostním řízení týkajícím se utajovaných informací-srov. rozsudek NSS ze dne 25.11.2011, č.j. 7 As 31/2011-101). Rozšířený senát NSS v usnesení ze dne 8.3.2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84, dále judikoval, že krajský soud je oprávněn dále zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení uvedené v § 76 odst. 1 s.r.s., tj. ex officio, v případě, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, byť je žalobce výslovně v žalobě nenamítl (tj. jedná se o případy, kdy rozhodnutí není schopno přezkumu z hlediska žalobních námitek, přičemž tato vadnost a nemožnost podrobit rozhodnutí zkoumání musí být zjevná buď ze spisu či z jeho absence nebo z rozhodnutí samotného, pokud bude postrádat srozumitelnost či důvody v takové míře, že vylučuje zkoumání důvodnosti žaloby, anebo ji soud sezná na základě jiných rozhodných skutečností, jež se dostanou do jeho sféry). Konečně, dle názoru krajského soudu, výjimkou z této zásady bude i případ, kdy se bude jednat o porušení hmotněprávního ustanovení Listiny základních práv a svobod ze strany správního orgánu, které nebude předmětem žalobních námitek. Důvodem pro tuto výjimku je skutečnost, že ust. § 75 odst. 2 s.r.s. představuje normu procesněprávní, a pokud se bude jednat o porušení hmotněprávního ustanovení Listiny základních práv a svobod, tak je třeba připomenout, že smysl procesních norem spočívá ve vytváření mechanismů k ochraně hmotného práva. Procesní normy nelze vnímat jako samoučelné, a tím spíše nemohou představovat překážku pro aplikaci ústavně zaručené hmotněprávní normy. Proto může v takovém případě krajský soud aplikovat hmotněprávní ustanovení Listiny základních práv a svobod i za situace, kdy žalobce tuto námitku v žalobě vůbec neuplatnil (podle rozsudku NSS ze dne 13. 6. 2008, sp.zn. 2 As 9/2008, který sice se vztahoval ke kasační stížnosti, ale lze jej argumentum a simili aplikovat i v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, neboť základní úvaha aplikovaná v tomto případě je použitelná i v tomto řízení).

Jak vyplývá z připojeného spisu žalovaného a z podkladů, které byly připojeny k jeho vyjádření v žalobě, rozhodnutím děkana Fakulty filozofické Univerzity Pardubice ze dne 10.5.2013, č.j. STAG/FF/2013/0000002137, byl žalobci dle § 58 odst. 3 zák. o vysokých školách a dle čl. 11 odst. 1 Statutu Univerzity Pardubice (dále jen „Statut“) vyměřen žalobci poplatek za studium ve výši 15.000,- Kč, přičemž výše poplatku za studium byla stanovena v souladu s ustanovením čl. 11 odst. 4 Statutu, čl. 5 Směrnice Univerzity Pardubice č. 3/2012 (dále jen „Směrnice“), a dle Oznámení rektora č. RPO/0033/12 (dále jen „Oznámení rektora“). Toto rozhodnutí bylo žalovaným rozhodnutím potvrzeno. Jak vyplývá z žalovaného rozhodnutí, v projednávané věci byl žalobci vyměřen poplatek za studium dle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách, podle něhož studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu.

Podle ustanovení § 58 odst. 6 zákona o vysokých školách veřejná vysoká škola zveřejní výši poplatků spojených se studiem podle odst. 1 – 5 pro příští akademický rok před termínem pro podávání přihlášek ke studiu. Výši, formu placení a splatnost poplatků určí statut veřejné vysoké školy.

A právě proti způsobu určení výše, formy placení a splatnosti poplatků brojil žalobce v žalobě, když napadl způsob určení výše poplatků v dané věci, jenž byl dle předložené dokumentace následující:

V čl. 11 odst. 1 Statutu se stanoví, že poplatek za studium, který stanoví univerzita studentovi podle § 58 odst. 3 zák., studuje-li student v bakalářském nebo magisterském studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok, činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu a nejvýše dvacetinásobek základu. Podle čl. 11 odst. 4 Statutu výši poplatku za studium podle odst. 1 a 2 v jednotlivých studijních programech stanoví, pro příští akademický rok, před termínem pro podávání přihlášek ke studiu, Směrnice univerzity. Tento poplatek je příjmem stipendijního fondu univerzity. Podle čl. 11 odst. 5 Statutu výši poplatků za studium podle § 1 – 3 pro příští akademický rok se zveřejní před termínem pro podávání přihlášek ke studiu na veřejně přístupném www serveru příslušné fakulty, nebo univerzity. Směrnice pak stanoví vymezení některých pojmů, způsob posuzování prodloužené doby studia, vstupní data pro stanovení poplatků za studium, vyměření poplatků za studium, pravidla pro úhradu poplatků za studium a další skutečnosti, avšak jak ve Statutu, tak i ve Směrnici není uvedena výše poplatku. Ta je uvedena až v Oznámení rektora ze dne 4.7.2012, které je platné pro akademický rok 2012/2013 a dle čl. 1 odst. 1 tohoto Oznámení rektora činí poplatek za prodlouženou dobu studia vyměřený v souladu s čl. 5 Směrnice, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia 15.000,- Kč. A právě tento poplatek byl vyměřen v dané věci žalobci s tím, že žalobce v žalobě namítl nezákonnost takového postupu, kdy podle doslovného znění platné právní úpravy (§ 58 odst. 6 zák. o vysokých školách) musí být výše, forma placení a splatnost poplatku určena jen ve statutu veřejné vysoké školy.

Z výše uvedených podkladů a skutečností vyplývá, že v dané věci byla výše poplatku stanovena nikoli ve Statutu, jak vyžaduje platná právní úprava (viz výše), ale byla určena v Oznámení rektora ze dne 4.7.2012.

Předně je nutné zdůraznit, že veřejná vysoká škola je vždy vázána zákonem, platí pro ni totiž zásada, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Při ukládání povinností je tak i pro samosprávu určující, kdy je zákonná úprava, v jejíchž mezích se musí pohybovat. To platí jak pro tvorbu vnitřních předpisů veřejné vysoké školy, tak pro jejich následnou aplikaci při rozhodování při právech a povinnostech adresátů. Pokud platná právní úprava předpokládá, že určitá otázka bude upravena v konkrétním vnitřním předpise, nemůže si veřejná vysoká škola pro tuto úpravu svévolně zvolit jinou formu vnitřního předpisu či dokonce akt, který ani nemá povahu vnitřního předpisu. Adresátům veřejnoprávního působení veřejné vysoké školy nemohou být ukládány práva a povinnosti na základě vnitřních předpisů a jiných aktů, které jsou v rozporu s výše uvedenými skutečnostmi. Pokud tedy zákon o vysokých školách výslovně stanoví, že výše poplatků za studium má být stanovena statutem veřejné vysoké školy, nepostačuje pouhé stanovení rozsahu poplatku ve statutu s tím, že konkrétní výši stanoví jiný orgán, v daném případě rektor vysoké školy. Hovoří-li ustanovení § 58 odst. 6 věta 2. zák. o vysokých školách o výši poplatků, zjevně tím má na mysli požadavek, aby byla ve statutu určena konkrétní částka poplatků nebo alespoň určeno zcela jednoznačné pravidlo (vzorec) pro výpočet konkrétní částky poplatků. Jiný závěr by byl ve zjevném rozporu s jazykovým výkladem tohoto ustanovení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.7.2013, č.j. 7As 41/2013-37).

Krajský soud proto dospěl k závěru, že žaloba byla důvodná a musel obě rozhodnutí pro nezákonnost zrušit (§ 68 odst. 1, 3, 4 s.ř.s.) a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 7 s.ř.s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož úspěšný žalobce měl proti neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení, které zahrnují zaplacený soudní poplatek, odměnu a paušální náhradu za dva úkony právní služby (příprava a převzetí věci, sepsání žaloby) s připočtením 21 % DPH, tj. celkem 8.880,- Kč (§ 1, 7, 9, 11 vyhl. č. 177/1996 Sb.), přičemž žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení k rukám jeho zástupkyně.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 29. ledna 2014

JUDr. Jan Dvořák v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Vladimíra Píchová